

A kome resor energetike?

Mandat Komisiji da pregovara o
izmenama Ugovora o energetskej povelji

REMIT konačno opravdava svoj cilj

**ACER: Konsultacije o definiciji insajderskih
informacija**

**Poljska predlaže reformu tržišta el. energije u
Evropi**

**Severni tok 2 pred arbitražom Ugovora
o energetskej povelji?**

**Zelenski: Mislim da ćemo u naći rešenje sa
Gaspromom**

SADRŽAJ

REMIT konačno opravdava svoj cilj na evropskom energetsom tržištu	OVDE
ACER: Konsultacije o definiciji insajderskih informacija	OVDE
Mandat Komisiji da pregovara o izmenama Ugovora o energetskej povelji	OVDE
Severni tok 2 pred arbitražom Ugovora o energetskej povelji?	OVDE
Poljski OPS predlaže reformu tržišta el. energije u Evropi	OVDE
Šefčovič: Pregovori EU-Ukrajina-Rusija u septembru	OVDE
Euractiv: Evo zašto Naftogaz ne želi razdvajanje vlasništva	OVDE
Zelenski: Mislim da ćemo u naći rešenje sa Gaspromom	OVDE
Nova čelnica EK podržava smanjenje emisija CO2 za 50% do 2030.	OVDE
Ko će biti naredni evropski „ministar“ energetike?	OVDE
Predsedavajući EU Finska želi pre 2020. opštu saglasnost o 0% emisiji CO2 do 2050.	OVDE
Cene dozvola za emisije CO2 na 30€ do avgusta?	OVDE
Presuda Exxon-u menja način dodele besplatnih dozvola za emisije CO2?	OVDE
E.ON očekuje OK od EU za kupovinu Innogy-ja	OVDE
Nemački ministar: Severni tok 2 je čisto ekonomski projekat	OVDE
Gasprom se prilagođava liberalizovanom evropskom tržištu- OIES	OVDE
Dekarbonizacija Big Oil-a: Shell-ova evolucija u najvećeg proizvođača struje	OVDE
Slovenija: Udeo OIE na domak 22%	OVDE
Severna Makedonija sprema energetske strategiju do 2040.	OVDE
Odobrena izrada idejnog projekta gradnje gasovoda BiH-Hrvatska	OVDE

REMIT konačno opravdava svoj cilj na evropskom energetsom tržištu

LONDON - Poslednjih meseci evropski energetske regulatori sve više koriste svoja ovlašćenja za nadzor i kažnjavanje kršenja dogovorenih propisa i ponašanja na evropskom veleprodajnom energetsom tržištu, uključujući slučajeve insajderske trgovine, komentariše 15. jula specijalizovani portal za praćenje pravnih pitanja **JD Supra**.

Šta obuhvata REMIT?

REMIT, Uredba EU o integritetu i transparentnosti veleprodajnog energetskeg tržišta, između ostalog, zabranjuje insajdersku trgovinu i manipulaciju tržištem na veleprodajnom energetsom tržištu.

REMIT definiše manipulaciju tržišta, između ostalog, kao ulazak u bilo koju transakciju ili izdavanje bilo koje naredbe koja šalje lažne ili obmanjujuće signale i koja uspostavlja, ili namerava da obezbedi cene na veštačkim osnovama, osim ako se takve radnje preduzimaju iz opravdanih razloga i prihvataju kao deo tržišne prakse.

REMIT je na snazi od kraja 2011. godine. Iako je bilo malo postupaka tokom prvih sedam godina, to se sada promenilo zahvaljujući novim usavršenim sredstvima za otkrivanje manipulacije tržištem.

Broj istraga povećan sa 3, na 186 u sedam godina

Od presudnog značaja je porast podataka prikupljenih od strane nacionalnih regulatora i ACER-a, evropske Agencije za saradnju energetske regulatora, budući da su obaveze izveštavanja stupile na snagu 2015/2016. Prema izveštaju ACER-a, broj slučajeva koji su trenutno pod istragom značajno su porasli sa samo tri u 2012. na 186 na kraju prvog kvartala 2019. godine. Od sedam slučajeva manipulacije tržišta koje su odlučili nacionalni regulatori, šest je odlučeno od oktobra 2018.

U 2015. godini, u prvoj odluci u ovoj oblasti koju je donelo neko nacionalno regulatorno telo, španski CNMC, najaktivniji nacionalni regulator u oblasti sprovođenja REMIT-a, zaključio je da je Španska energetska kompanija zadržala vodu u svojim hidroelektranama bez opravdanih razloga i tako manipulirala cenama električne energije za dan unapred, što je izazvalo povećanje cena na tom tržištu.

Ova rana odluka o manipulaciji tržištem od strane CNMC-a praćena je tek od trećeg kvartala 2018. nizom odluka francuskih, danskih, nemačkih i takođe španskih nacionalnih regulatora. Ovi slučajevi se bave tvrdnjama o zadržavanju kapaciteta, komercijalno neracionalnoj upotrebi inače legitimnih metoda trgovanja, određivanju cena na veštačkim nivoima i isključivanju tržišnih učesnika iz trgovanja. Drugi slučajevi, o kojima su odlučili nacionalni regulatori, a koji nisu zasnovani na REMIT-u, već nacionalnim regulacijama tržišta električne energije, bavili su se cenama iznad graničnih troškova i višim od onih u uporedivim elektranama.

Insajdersko trgovanje

Pored raznih postupaka zbog povreda zakona o manipulaciji tržištem koji su se desili od oktobra prošle godine, došlo je i do povećanja akcija u vezi sa insajderskim trgovanjem. Nedavno, holandska uprava za potrošače i tržišta (ACM) saopštila je da je izvršila prepad u kompaniji koja je aktivna u sektoru električne energije.

Saradnji između evropskih regulatora, koja se ogleda u povećanju inspeksijskih aktivnosti, doprinele su dodatne smernice ACER-a i nacionalnih regulatora na temu REMIT-a.

Nedavno je ACER objavio četvrto izdanje [Smernica za REMIT](#), kao i Smernice u kontekstu ponašanja u trgovanju povezanog s [raslojavanjem i lažiranjem](#) cena.

Niz kazni izrečenih energetskim kompanijama za manipulaciju tržištem, veliki broj istraga koje predstoje, verovatnoća da novčane kazne mogu postati značajnije kada se razvije sudska praksa, te šansa da slučajevi mogu čak dovesti do ozbiljnog krivičnog postupka pokazuje važnost REMIT-a i drugih tržišnih propisa.

Ukratko, kompanijama se preporučuje da ispituju da li njihovi postojeći sistemi i procesi upravljanja odgovaraju cilju REMIT-a i drugim tržišnim propisima.

ACER: Konsultacije o definiciji insajderskih informacija

LIUBLJANA - Evropska Agencija za saradnju energetskih regulatora, ACER, objavila je 17. jula ažuriranu verziju četvrtog izdanja [Smernica](#) o primeni Uredbe EU o integritetu i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (REMIT).

Sa promenama, ACER namerava da pruži detaljnije smernice o mehanizmima obaveze objavljivanja insajderskih informacija, kao i vezano za zabranu zloupotrebe tržišta i mogućih signala potencijalnog trgovanja povlašćenim informacijama ili manipulacije tržištem.

ACER je odredio prelazni period za usklađivanje sa ažuriranim smernicama, i u isto vreme otvorio javne konsultacije o definiciji unutrašnjih informacija do 16. septembra 2019.

ACER

Agency for the Cooperation
of Energy Regulators

Mandat Komisiji da pregovara o izmenama Ugovora o energetskej povelji

BRISEL - Savet EU odobrio je krajem juna Evropskoj komisiji mandat da započne pregovore o ažuriranju Ugovora o energetskej povelji, objavljeno je na portalu europa.eu.

Ugovor o energetskej povelji (Ugovor), multilateralni okvirni sporazum za trgovinu i investicije u energetskej sektoru širom EU, prvobitno je stupio na snagu 1998. godine i trenutno ima 55 potpisnika i ugovornih tela.

Proširenje odredbi

Pregovori će, prema zamisli EU, težiti modernizaciji Ugovora, sa ciljem proširenje njegovih odredbi kako bi se uzelo u obzir globalni pomak prema obnovljivoj i održivoj proizvodnji energije, kao i širi napori u borbi protiv klimatskih promena.

U smernicama Saveta za ponovno pregovaranje o Ugovoru o energetskej povelji se navodi: „Cilj modernizovanog Ugovora bi trebalo da bude olakšavanje ulaganja u energetskej sektor na održiv način između Ugovornih strana stvaranjem koherentnog i ažuriranog pravno

obavezujućeg okvira koja osigurava pravnu sigurnost i osigurava visok nivo zaštite investicija. Takođe, uspostavljanje jasnih pravila o velikom broju pitanja vezanih za investicije. Ovo će zauzvrat omogućiti ugovornim stranama da ojačaju svoje institucionalne sposobnosti, javne politike i zakonodavne okvire u energetskej sektoru.

Nametanje EU zakonodavstva

Modernizovan Ugovor treba da pojasni da EU

može zahtevati od učesnika na tržištu iz trećih zemalja koje deluju unutar EU da se pridržavaju važećih zakona Unije i država članica, uključujući one koje se tiču politike zaštite čovekove sredine i sigurnosti.

Pored toga, Savet je preporučio Komisiji da pregovara o garancijama za visoke nivoe zaštite investicija u energetskej sektoru i navede „pravo na regulisanje“ - prava ugovornih strana za sprovođenje regulatornih mera za zaštitu čovekove sredine i javnog zdravlja i sigurnosti.

Severni tok 2 pred arbitražom Ugovora o energetskej povelji?

BRISEL - Evropska komisija i kompanija Nord Stream 2, kome je poveren posao izgradnje gasovoda Severni tok 2 idu ka pravnoj arbitraži u svojim sporovima, sa rizikom od ogromnih kazni za poreske obveznike EU i neizvesnosti za sam projekat, koju predvodi Gasprom, piše 19. jula Euractiv.

EU, uključujući potencijalne tužbe za multimilijarderske kompenzaciju u okviru Ugovora o energetskej povelji (ECT) čiji je inicijalni cilj bio integracija energetske sektora područja bivšeg SSSR-a i Istočne Evrope u šire evropsko tržište," dodaje Sas.

Predstavnici konzorcijuma Nord Stream 2

Rok koji je Nord Stream 2 dao je Evropskoj komisiji u pokušaju da reši spor istekao je 12. jula.

Sledeći korak, sada, je pravna arbitraža pod okriljem Ugovora o energetskej povelji, što nosi značajne rizike po obe strane.

Izmenama Direktive o gasu vezano za proširenje EU zakonodavstva i na uvozne gasovode, Evropska komisija je postavila "diskriminatorno zakonodavstvo" koje u slučaju Severnog toka 2 ugrožava interese ne samo Gasproma, već i pet zapadnoevropskih investitora, ocenio je Sebastjan Sas, glavni lobista Severnog toka 2 u EU institucijama. "To stvara značajne rizike za

održali su sastanak sa Komisijom 25. juna s ciljem postizanja prijateljskog rešenja, ali to se nije desilo do roka 12. jula, pa je sledeći najverovatniji korak pravna arbitraža, kako je navedeno u najnovijem pismu kompanije Nord Stream 2 Komisiji.

U međuvremenu, pokrenut je proces "modernizacije" Ugovora o energetskej povelji, procesa u kojem je Evropa odlučila da potvrdi svoje "pravo da reguliše" nasuprot interesa stranih kompanija.

Međutim, bilo koji sporazum o reformi povelje bi zahtevao konsenzus 55 zemalja potpisnica ECJ, konstatuje **Euractiv**.

Poljski OPS predlaže reformu tržišta el. energije u Evropi

BRISEL - Poljski energetske eksperti predložili su reformu tržišta električne energije u EU, rekavši da će upotreba do 100% obnovljivih izvora energije zahtevati decentralizirani način trgovanja električnom energijom, na temelju lokalnih „čvorova“, a ne regionalnih zona određenih na evropskom nivou.

PSE, poljski državni operator prenosa električne energije, želi da "promeni evropski sistem" regionalnih čvorišta za trgovinu električnom energijom, i planira da umesto toga na svojoj teritoriji osnuje blizu 4.000 lokalnih trgovačkih "čvorišta".

Vetar i solarna energija "će u velikoj meri biti korišćeni" u narednoj deceniji, što će rezultirati sa mnogo više decentralizovane proizvodnje električne energije nego što je danas, kaže Leszek Jesien, direktor u PSE zadužen za međunarodnu saradnju. A decentralizovani elektroenergetski sistem mora biti podržan trgovanjem koje je „što je moguće bliže realnom vremenu“ kako bi odražavalo lokalne tržišne uslove, rekao je on na jednom nedavnom skupu u organizaciji Euractiva.

Po mišljenju PSE, model trgovanja električnom energijom EU zasnovan na zonama regionalnih ponuda ne može se nositi sa 100% obnovljivom energijom. To "dovodi do velikih neravnoteža u

sistemu" u zavisnosti od toga gde duva vetar ili gde sunce sija, objasnio je Jesien. A to "zahteva veliki napor za redistribuciju (električne energije) kako bi se sistem održao u ravnoteži", istakao je on.

Čvorišni pristup, naprotiv, bi bio stabilniji jer neposredno odražava dostupnost lokalne mreže i kapacitet proizvodnje električne energije, tvrdi Jesien.

Šefčović: Pregovori EU-Ukrajina-Rusija u septembru

LONDON - Puna integracija tržišta i dekarbonizacija ostaju izazovi za dolazeću administraciju Evropske unije u modernizaciji energetske sektora, izjavio je Maroš Šefčović, potpredsednik Evropske komisije zadužen za energetske uniju.

U intervjuu za **ICIS** Šefčović je rezultate svog posla u pet godina opisao kao najdublju modernizaciju energetske sektora u poslednje vreme. Prema njemu, do 2022. energetske sistem EU bi trebalo da bude otporniji na moguće poremećaje ili šokove. Do tada bi države članice trebale imati pristup do tri izvora gasa.

„Otvorili smo slobodan protok (električne energije i prirodnog gasa) više nego što se očekivalo“, rekao je on.

Jedanaest država članica već je u mogućnosti da primi LNG preko terminala i možemo uvesti 210 milijardi kubnih metara LNG-a, to je polovina godišnje potrošnje [EU]", rekao je on. Šefčović je, doduše, dodao da uvoz tog goriva treba prepustiti trgovcima u zavisnosti od najbolje cene koju mogu dobiti za gas.

Izazov sa kojim se Šefčovič suočio kao komesar EU za energetska unija bio je da podrži liberalizaciju sektora gasa i električne energije u Ukrajini od revolucije 2014. i da upravlja napetim odnosima između zemlje i susedne Rusije.

"Ono što bih želeo da vidim je brže razdvajanje operatora transportnog sistema gasa (od matične kompanije Naftogaz) i sertifikaciju novog operatora prenosnog sistema (OTS) do kraja ove godine. Ranije ove godine, Naftogaz je rekao da je formirao novi OTS i da će se zatražiti sertifikaciju ovog meseca.

To je takođe važan element za budućnost ruskog tranzita gasa preko Ukrajine nakon 2020. godine o čemu će tri strane pregovarati kada u septembru, rekao je Šefčovič. On je rekao da bi razdvajanje i sertifikacija novog OTS-a veoma diktiralo uslove pregovora, uključujući i to da li će odlazni punktovi za ruski gas biti premešteni sa zapada, gde se trenutno nalaze, na istok na ukrajinsko-rusku granicu.

Šefčovič je takođe napomenuo da bi EU bila spremna da razmotri predlog sadašnjeg gasnog operatora Ukrtransgaza da stvori zalihe od četiri milijarde kubnih metara u ukrajinskim skladištima koje bi garantovale sigurnost snabdevanja zemalja istočne Evrope u slučaju ograničenja ruskog tranzita ove zime.

Euractiv: Evo zašto Naftogaz ne želi razdvajanje vlasništva

KIJEV - Vlada Ukrajine i Naftogaz nisu se složili oko procesa razdvajanja nacionalne gasne kompanija od samog početka. Vlada je očigledno preferirala „model razdvajanja vlasništva“ sa prenosom vlasništva nad gasnom infrastrukturom Ukrajine na novog Operatora prenosnog sistema (poznatog kao „Glavni gasovodi Ukrajine“ ili „MGU“). Naprotiv, Naftogaz je spreman da nastavi sa modelom „nezavisnog operatora sistema“ (ISO), piše Euractiv.

Direktor Sekretarijata Energetske zajednice Janez Kopac je na FLAME gasnoj konferenciji u maju 2019. godine rekao da Naftogaz sporo finalizira proces razdvajanja i da vlada u Ukrajini "puno govori o razdvajanju, ali ne radi ništa".

Koji su razlozi za naklonost Naftogaza prema ISO modelu?

Prvo, želi da spreči niže tranzitne tarife. U intervjuu Glavkomu, izvršni direktor Naftogaza je rekao da će model ISO pomoći "da se gasni transportni sistem (GTS) zadrži u bilansima kompanije i uključi amortizaciju infrastrukture u troškove Naftogaza. U protivnom, nastavlja Vitrenko, naši troškovi će biti iskazani kao niži, a tranzitna stopa će biti još niža od trenutne tarife koju plaća Gasprom. "

Naftogaz dodaje da će "razdvajanje vlasništva" zahtevati od ukrajinskog parlamenta "dopuštanje privatizacije", a nadzor operatora transportnog sistema u ISO modelu - za koji lobira Naftogaz - isključuje vladu, čime se smanjuje rizik od "potencijalne političke intervencije".

Neki nezavisni posmatrači sumnjaju u motive menadžmenta Naftogaza. Kažu da bi Naftogaz možda oklevao da "prepusti kontrolu nad unosnim poslovima OTS-a, koji donose oko dve milijarde dolara (1,7 milijardi evra) profita kompaniji."

Zelenski: Mislim da ćemo naći rešenje sa Gaspromom

KIJEV - Ukrajina bi želela da u septembru postigne sporazume s ruskom stranom oko nastavka tranzita ruskog gasa preko te zemlje u Evropu, rekao je novi predsednik Ukrajine Volodimir Zelenski na samitu Ukrajina-EU, prenela je TV **112 Ukraine**.

„Koliko ja znam, planirano je da se ti razgovori nastave u decembru. Rekao sam svoj stav i stav mog tima da upravo u septembru želimo da sednemo za sto i rešimo ovo pitanje. Mislim da ćemo to rešiti”, rekao je 8. jula Zelenski.

Prvog januara 2020. godine ističe desetogodišnji ugovor o tranzitu između Naftogaza-Ukrajine i ruskog Gasproma.

Nova predsednica EK podržava smanjenje emisija CO2 za 50% do 2030.

BRISEL – Buduća predsednica Evropske komisije kazala je pre izbora na najveću funkciju unutar EU da podržava podizanje klimatskih ciljeva, nametanje plaćanja vazduhoplovstvu i pomorskoj privredi za zagađivanje atmosfere, kao i uvođenje poreza na prekoračenje granice emisija ugljendioksida, kako bi Evropa postala prvi klimatski neutralan kontinent.

"Sat otkucava", rekla je 10. jula Ursula von der Lejen (Leyen) u referisanju vizije svoje politike kao mogućeg čelnika buduće Evropske komisije poslanicima tri evropske parlamentarne grupe. "Želim da mi, kao Evropska unija, budemo prvi klimatski neutralan kontinent", rekla je nemačka političarka, trenutno ministarka odbrane te zemlje. Poslanicima grupe Zelenih je rekla da će uvesti zakone kojima će se ojačati cilj EU 2030 o smanjenju emisije 40% ispod nivoa iz 1990. godine.

„Sigurna sam da možemo postići 50% smanjenja do 2030. godini”, rekla je Von der Leyen.

Kandidatkinja, koja važi za favorita da nasledi Luksemburžanina Žana Kloda Junkera, kaže:

Da bi podržala cilj nulte emisije za 2050. godinu za EU;

Da bi EU bi “trebalo da razmotri opciju poreza na granicu emisije ugljendioksida. To mora biti uvedeno. Znam da to nije lak deo, ali to je nešto što moramo da prihvatimo.”

Sistem trgovanja emisijama u EU, u kojem se krediti za zagađenje trguju po sve većoj ceni, dobro je funkcionisao, ali bi ga trebalo proširiti na brodarstvo i avijaciju.

Nuklearna energija je bila "čista", ali "opasna", odražavajući stavove njenog domaćeg političkog saveznika Angele Merkel.

Trebalo bi formirati “savet naučnika” radi praćenja i izveštavanja o napretku zemalja članica EU u ispunjavanju svojih obaveza za smanjenje emisija.

Evropska investiciona banka trebalo bi da postane „evropska klimatska banka“.

EK: Ko će biti naredni evropski „minister“ energetike?

BRISEL - Euractiv navodi da je više istočnoevropskih članica EU zainteresovano za resor komesara za klimatsku politiku i energiju u budućoj "evropskoj vladi".

Poljski mediji pominju Jadvigu Emilevič, ministarku za tehnologiju i preduzetništvo u vladi Poljske, koju Briselu preporučuje činjenica da je "skeptična" u odnosu na uglj.

Međutim, Poljska nije jedina zemlja zainteresovana za energetske posao. Izvori **Euractiva** navode da bi Rumunija takođe mogla biti zainteresovana.

Slovačka takođe želi energetske portfelj. Slovački kandidat za Evropsku komisiju, Maroš Šefčovič, koji je sada potpredsednik komisije zadužen za Energetsku uniju, cilja na mesto komesara za industriju ili na energetske portfelj, piše portal. Prema izvorima Euractiva u Slovačkoj, davanje energije Šefčoviču moglo bi "pokriti" nedostatak geografske ravnoteže u raspodeli glavnih mesta u strukturama EU.

Najzad, dva češka poslanika su rekli za češku televiziji da Prag treba da se bori za energetske portfelj. Međutim, premijer Andrej Babiš je ranije rekao da će zemlja tražiti mesto komesara za unutrašnje tržište.

Alan Rajli (Riley), viši saradnik u Atlantskom savetu, veruje da bi Litvanija mogla dobiti mesto koje sada zauzima Španac Arijas Kanjete. EU bi mogla da se suoči sa ozbiljnom energetske krizom, po isteku sporazuma o tranzitu gasa između Ukrajine i Rusije i komesar iz istočnoevropske zemlje, koji poznaje region, može biti od pomoći, konstatuje on.

Predsedavajući EU Finska želi pre 2020. opštu saglasnost o 0% emisiji CO2 do 2050.

HELSINKI - Finska će do kraja svog mandata predsedavanja EU za nešto više od pet meseci, pogurati sve lidere zemalja članica Unije da se obavežu za postizanje cilja nulte emisije CO2 do 2050, izjavio je u sredi pred poslanicima Evropskog parlamenta njen premijer Anti Rine.

Finska se nada da će na sastancima u oktobru ili decembru postići o tome "zajedničko razumevanje" među liderima EU, navodi se na internet stranici vlade u Helsinkiju.

Na sastanku u junu, 24 od 28 nacionalnih lidera EU podržalo je ideju o neto emisiji nula do 2050. godine, na osnovu strateškog dokumenta koji je Evropska komisija objavila u novembru. Češka, Estonija, Mađarska i Poljska su tražili više vremena da procene šta bi takva obaveza za njih značila u praksi.

Finsko predsedavanje EU takođe namerava da natera zemlje EU da finalizuju nacionalne energetske i klimatske planove za 2030. do kraja 2019, kao što to zahtevaju pravila EU.

Analitičari kažu da su prognoze za rast cena povećane zbog veće potražnje od industrijskih firmi koje će dobiti manje besplatnih dozvola u narednih nekoliko godina, kao i zbog udvostručene stope povlačenja dozvola u Rezervu za stabilnost tržišta (MSR) - povećane sa 12%, na 24% za period od 2019-2022.).

Cene dozvola za emisije CO2 na 30€ do avgusta?

BERLIN – Cene dozvola za emisije ugljendioksida u EU konsolidovale su se sredinom jula na iznad 28 EUR/t, a tržište se povuklo sa 11-godišnjeg maksimuma postignutog nekoliko dana ranije, ali je i dalje na putu ka dobiti od 10%, zahvaljujući kombinaciji regulatornih vesti i dinamičnih cena energije.

Nekoliko učesnika izrazilo je uverenje da će tržište probiti cenu od 30 evra pre avgusta, kada će volumen aukcija biti smanjen za 50% na 33,6 miliona emisioh dozvola, prenosi **Montel**.

Presuda Exxon-u menja način dodele besplatnih dozvola za emisije CO2?

BRISSEL - Sud pravde Evropske unije presudio je da deo pogona za prerađu prirodnog gasa kompanije ExxonMobil u Nemačkoj treba klasifikovati kao proizvođača električne energije, što bi moglo rezultirati smanjenjem njegovih prava na besplatne dozvole za emisije CO2.

Od 2013. godine komunalna preduzeća moraju kupovati te dozvole, dok ih druge industrije dobijaju delom ili u potpunosti besplatno.

Odluka od 20. juna, ako je budu sledile vlade EU, mogla bi značiti da oko 3.000 pgona koje proizvodnju i prenose toplotnu ili električnu energiju kroz javnu mrežu, mogu ostati bez ove privilegije, što im može osetno povećati troškove, navode analitičari.

Lawson Steele iz Berenberg banke, navodi da je ovo udarac ne samo za Exxon, već i na mnoge kompanije koje dobijaju besplatne emisioh dozvole za elektrane koje se nalaze u fabrikama."

Odluka može povećati cenu ugljenika, koji se već trguje na najvišem nivou u 11 godina, zavisno od toga kako će nacije reagovati na presudu ECJ, rekao je Bo Qin iz BloombergNEF-a.

Exxon je saopštio da za sada ne želi da komentariše odluku, dok se ni Evropska komisija nije oglasila povodom mogućnosti promene načina raspodele dozvola.

Sistem EU za trgovanje emisijama emituje ili izdaje dozvole za zagađenje za više od 12.000 objekata u vlasništvu komunalnih preduzeća i industrija, kao i aviokompanije. Odluka suda može uticati na dodelu dozvola za 2020. godinu, prenosi Bloomberg.

E.ON očekuje OK od EU za kupovinu Innogy-ja

FRANKFURT – Nemački energetska kolos E.ON bi trebalo da dobije odobrenje od antimonopolske komisije EU za kupovinu rivalske mreže i maloprodajnih poslova lokalnog Innogy-ja nakon što je kompanija pristala na dodatne koncesije za rešavanje problema konkurencije, prenosi *Reuters*.

Ugovor je deo veće razmene imovine sa glavnim E.ON-ovim konkurentom, RWE-om, vlasnikom Innogy-a.

E.ON je već ponudio ustupak da proda deo svog maloprodajnog poslovanja u Mađarskoj, kao i Innogy-jev maloprodajni elektroenergetski i gasni biznis u Češkoj, nakon što je Evropska komisija izrazila zabrinutost da bi sporazum mogao smanjiti konkurenciju.

Dve najveće nemačke energetske kompanije - E.ON i RWE - postigle su početkom jula dogovor o udruživanju snaga i razmeni imovine kojima bi trebalo da se strateški odmaknu od fosilnih goriva i nuklearne energije.

Prema tom dogovoru, imovina firme Innogy, na koju je RWE pre dve godine preneo poslovanje mrežom, obnovljivim izvorima i prodajom, podeliće se tako da infrastrukturu preuzme E.ON, a obnovljive izvore RWE. Ukupna vrednost tih transakcija mogla bi dostići čak 60 milijardi evra.

Reč je o sporazumu, kako tvrdi Financial Times, koji će temeljno preobraziti nemački i Evropski elektroenergetski sektor. Njime se, naime, stvara najveća energetska kompanija u Evropi..

Zbog složenosti transakcije finalizacija sporazuma se ne očekuje pre trećeg tromesečja 2019. Dogovor RWE-a i E.ON-a posledica je odluke kancelarke Angele Merkel o napuštanju nuklearne energije iz 2011., kojom su obe firme bile pogođene, piše londonski poslovni časopis.

Nemački ministar: Severni tok 2 je čisto ekonomski projekat

BERLIN - Gasovod Severni tok 2 je jedan od glavnih puteva za Nemačku da ispuni svoju ogromnu i rastuću potražnju za energijom. Piter Altmajer (Peter Altmaier), ministar ekonomije Nemačke, istakao je važnost ovog gasovoda, odbacujući sve veće kritike da je projekat energetska poluga kojom Moskva povećava uticaj na Nemačku.

U intervjuu za Bild, ministar je naveo da je u Nemačkoj predviđeno povećanje potražnje za prirodnim gasom, jer je zemlja snažno fokusirana na postepeno ukidanje infrastrukture koja koristi nuklearnu i energiju uglja. Altmajer je intervju dao pred posetu Sjedinjenim Državama, jednim od najglasnijih kritičara projekta Severni tok 2.

Ministar (foto gore) navodi da se ovde ne radi o zavisnosti od Rusije, već o projektu kojim Nemačka skraćuje puteve isporuke gasa, kao i o stvaranju novih struktura snabdevanja. On je takođe dodao da komplementarno sa ovim projektom isporuke ruskog gasa

u Evropu, grade u Nemačkoj i novi terminali za uvoz tečnog prirodnog gasa iz SAD.

Izjava Altmajera dolazi posle usvajanja rezolucije protiv gasovoda Severni tok 2 i Turski tok u parlamentarnoj skupštini OEBS-a, gde se ovi projekti karakterišu kao sredstva Rusije za navodno jačanje političkih ciljeva u Evropi.

Konstantin Kosačev, šef Odbora za spoljne poslove Rusije, osudio je rezoluciju OEBS-a navodeći: "Ove rezolucije odražavaju samo poziciju Zapada koja je usmerena da zadrži, izoluje i diskredituje Rusiju, da preusmeri njene potencijalne partnere.

Gasprom se prilagođava evropskom tržištu- OIES

LONDON - Gasprom je tradicionalno prodavao gas svojim evropskim kupcima na osnovu dugoročnih ugovora sa indeksom nafte. Međutim, kompanija je bila prinuđena da se prilagodi tržišnim pravilima u Evropi i sve konkurentnijem globalnom tržištu gasa, stoji u najnovijoj studiji Oksfordskog instituta za energetske nauke - **OIES**

Kompanija je odgovorila na izazove kako od strane Evropske komisije, tako i njenih klijenata u Evropi, uvođenjem u svoje ugovore elemenata cenovnika vezanih za habove. Prema rečima direktorke Gazprom Export-a, Elena Burmistrove, 28 % dugoročnih ugovora Gazprom Export-a je sada indeksirano na licu mesta na spot tržištu, dok se dodatnih 14 % volumena prodaje uz indeksaciju nafte i spot referencu.

Gasprom takođe trguje gasom u Evropi preko svojih zavisnih kompanija, od kojih Gazprom Germanija deluje kao „kišobran“, i od septembra 2015 do septembra 2016, Gazprom Export je sproveo tri aukcije za kratkoročnu

prodaju gasa iznad postojećih ugovorenih količina.

OIES piše da ovi potezi pokazuju rastuću želju kompanije da zadrži svoju ključnu poziciju u okviru liberalizovanog evropskog tržišta i spremnost da prilagodi svoju strategiju ne samo trgovanjem na evropskim čvorištima, već i pronalaženjem alternativnih metoda za trgovinu sa evropskim klijentima.

Još jedan primer ovog postepenog razvoja pojavio se 20. septembra 2018. godine, kada je Gazprom Export sproveo prvu prodaju putem svoje nove elektronske prodajne platforme (ESP). Dok su aukcije bile jednokratni događaji za prodaju gasa određenim destinacijama putem određenih ruta, a aktivnosti trgovanja podružnica Gasproma uključuju kupovinu i prodaju gasa koji nije ruski, ESP je zamišljen kao okvir za tekuću mesečnu prodaju i fizičku isporuku Gaspromovog gasa različitim destinacijama.

Dekarbonizacija Big Oil-a:

Shell-ova evolucija u najvećeg proizvođača električne energije

LONDON - Širom sveta, proizvođači automobila, tehnološka preduzeća i sada brojne naftne i gasne kompanije sa vizionarskom strategijom, žele da iskoriste EV revoluciju, kako se odomaćeno naziva elektrifikacija drumskog transportnog sistema, piše u ovonedeljnoj analizi konsultanta **Wood Mackenzie**.

Tzv. Big Oil kompanije menjaju svoju naraciju i investicionu politiku pod pritiskom agresivnih klimatskih ciljeva. Odluka je, takođe, isključivo ekonomska: ako ritam uvođenja električnih vozila (EV) raste prema očekivanjima, procena glasi da će naftna industrija izgubiti tržište za 5,5 miliona barela dnevne potrošnje nafte.

Kako se paralelno poboljšava efikasnost potrošnje goriva, a sve više država i vlada izdaje ide ka zahtevnijoj štednji energije, Royal Dutch Shell pokazuje svojim odlukama mesta gde bi se mogla usmeriti tradicionalna struktura naftnih i gasnih kompanija.

Shellov prelazak na niži ugljeni otisak

pretvoriće anglo-holandskog kolosa do 2030-ih iz jedne od najvećih naftnih kompanija u svetu do najveće svetske elektroenergetske kompanije. Shell će prepoloviti svoju emisiju ugljendioksida (ugljenični otisak) do 2050. godine, sa električnim napajanjem i punjenjem EV-sa najavljenim ritmom godišnjih ulaganja od 2 milijarde dolara u obnovljive izvore energije i čistu energiju.

Shell je krajem 2018, u SAD pokrenuo "Shell Energy Inside" kao deo Shell New Energies, sektora koji se fokusira isključivo na razvoj i implementaciju usluga s niskim emisijama ugljenika.

Shell New Energies je kupio Greenlots, američku kompaniju koja se bavi razvojem brzih punjača. Shell je takođe 2017. godine kupio NewMotion, holandsku firmu sa preko 30.000 mesta za punjenje. Kasnije 2018. godine, Shell je investirao u Ample, novog učesnika u prostoru za punjenje električnih automobila.

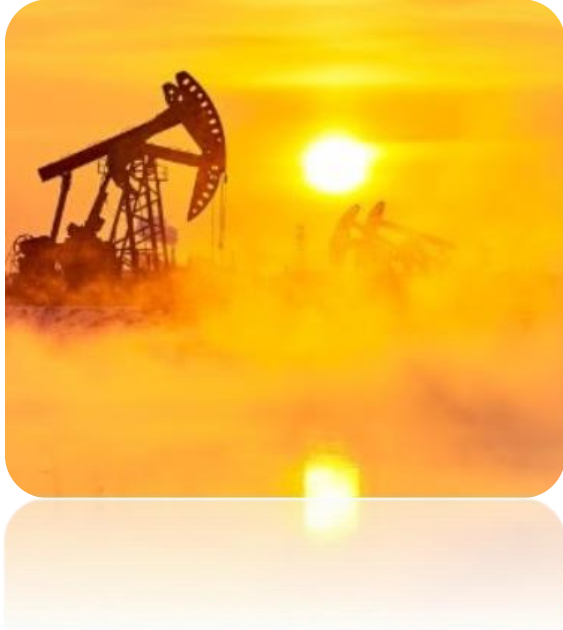
Oštra konkurencija

U borbi za osvajanje EV infrastrukture, naftne kompanije će se suočiti sa oštom konkurencijom. Proizvođači automobila takođe vide u vlasništvu nad infrastrukturom za punjenje EV-sa novu priliku za prihode. U državama u kojima to nije ograničeno, komunalna preduzeća će takođe težiti formiranju sopstvene mreže punionica.

U Evropi, Shell je sa holandskim penzionim fondom PGGM zajednički ponudio kupovinu elektroenergetske i gasne kompanije Eneco. Shell je 2017. kupio i svog prvog distributera električne energije FirstUtility. Godinu dana kasnije i udeo u američkom snabdevaču domaćinstava strujom, Inspire Energy.

Odluka da se kupi Eneco je samo još jedan jasan znak da će platiti za integrisanu strategiju ulaganja na tržištu električne energije, čineći agresivne prve poteze u maloprodajnom poslovanju električnom energijom.

Woodmac: Shellova poruka Big Oil-u

Eneco je trenutno u vlasništvu 53 holandske opštine i Woodmac vrednuje tu kompaniju na blizu 3 milijarde dolara, uključujući višestruke udele u preko 1.300 MW kapaciteta za proizvodnju obnovljive energije.

Za Shell, koji je već povezan s Enecom u izgradnji offshore vetroelektrana Borssele 3 i 4 (731.5MW), ova čvrsta baza aktive upotpunjena je snažnim Enecovim brendom u proizvodnji i snabdevanju, kao i skladištenju energije i punjača EV-a.

Ako se trenutni trendovi nastave, Shellova agresivna investicija u lanac alternativnih i obnovljivih izvora energije treba da bude poruka čak i najsolidnijim kompanijama da je budućnost električna i otvorena za poslovanje, navode analitičari škotskog konsultanta.

Slovenija: Udeo OIE na domak 22%

LJUBLJANA - Udeo obnovljivih izvora u elektroenergetskom miksu Slovenije povećao se na 21,8 % u 2018. godini, što je porast od 3,4 % od 2005. godine, stoji u najnovijem izveštaju nacionalnog eneretskog regulatora, Agencije za energiju, prenosi portal **Emerging Europe**.

Ove pozitivne brojke dolaze kao posledica slovenačke šeme podrške od 2009. godine za više od 2.500 proizvođača i 3.859 proizvodnih pogona OIE. U 2018. godini, iz tog programa je isplaćeno preko 135 miliona evra subvencija za sektor OIE, doduše za pet odsto manje u odnosu na 2017.

Uprkos pozitivnim stopama rasta, potrebna su dalja poboljšanja ako vlada želi da dostigne cilj od 25 procenata postavljen od EU za 2020. Iz termoelektrana na ugalj se i dalje dobija 29% proizvodnje energije.

Izveštaj regulatora ukazuje na to da ovi brojevi ne odražavaju pravi potencijal Slovenije kao obnovljivog izvora energije. Sektor OIE u zemlji varira od tržišnih faktora, kao što su cena emisijskih kupona kao i konkurentske snage u regionu.

Evropska komisija je postavila Ljubljani cilj od 37 posto za 2030. i pozvala vladu te zemlje da preduzme mere kako bi osigurala da se to postigne.

Severna Makedonija sprema energetska strategiju do 2040.

POZNANJ - Ministarstvo ekonomije Severne Makedonije planira da do kraja ove godine usvoji Strategiju energetskega razvoja zemlje do 2040, izjavio je ministar privrede Krešnik Bekteši tokom Poslovnog foruma održanog u okviru sastanka na vrhu Zapadnog Balkana u Poznanju 2019. Ministarstvo je takođe pripremlilo nacrt zakona o energetskej efikasnosti.

Strategija razvoja energetike do 2040. godine će se zasnivati na pet stubova na kojima EU gradi energetska unija (sigurnost, solidarnost i poverenje, potpuno integrisano unutrašnje energetska tržište, energetska efikasnost i klimatska akcija - dekarbonizacija ekonomije i istraživanja, inovacije i konkurentnosti), rekao je Bekteši.

Nacrt zakona o energetskej efikasnosti će ponuditi nova rešenja kako bi se poboljšala poslovna klima za većinu malih i srednjih preduzeća, dodao je ministar.

Odobrena izrada idejnog projekta gradnje gasovoda BiH-Hrvatska

SARAJEVO - Generalni direktorat za politiku susjedstva i pregovore o proširenju (DG NEAR, Brisel) u sredu je odobrio početak implementacije izrade Idejnog projekta za Južnu interkonekciju BiH – Hrvatska, saopšteno je iz preduzeća BH-Gas.

Odobrenje se odnosi na izradu Idejnog projekta i tenderske dokumentacije po pravilima EBRD-a, a posao je dodeljen konzorcijumu Mott MacDonald u okviru CONNECTA projekta.

Projekat će biti realizovan u 3. kvartalu 2020, na bazi dodeljenih grant sredstava u vrednosti od oko 1 milion EUR. Na osnovu izrade ove dokumentacije, BH-Gas će započeti proceduru pribavljanja urbanističke saglasnosti, koju je već obezbedila hrvatska kompanija Plinacro, prenosi portal energetika.ba.

